

P6_TA(2008)0456

Kansalaismedia Euroopassa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 25. syyskuuta 2008 kansalaismediasta Euroopassa (2008/2011(INI))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 150 ja 151 artiklan,
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten ja niihin liittyvien tiettyjen asiakirjojen muuttamisesta tehdyn Amsterdamin sopimuksen ja 2. lokakuuta 1997 allekirjoitetun pöytäkirjan N:o 9 yleisradiotoiminnasta¹,
- ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 11 artiklan,
- ottaa huomioon UNESCO:n yleissopimuksen kulttuuri-ilmaisujen moninaisuuden suojelemisesta ja edistämisestä, jossa tunnustetaan julkisen toimien oikeutus moniarvoisuuden tunnustamiseksi ja edistämiseksi,
- ottaa huomioon sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen yhteisestä sääntelyjärjestelmästä 7. maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/21/EY (puitedirektiivi)²,
- ottaa huomioon sähköisten viestintäverkkojen ja niiden liitännäistoimintojen käyttöoikeuksista ja yhteenliittämisestä 7. maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/19/EY (käyttöoikeusdirektiivi)³,
- ottaa huomioon sähköisiä viestintäverkkoja ja -palveluja koskevista valtuutuksista 7. maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/20/EY (valtuutusdirektiivi)⁴,
- ottaa huomioon yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla 7. maaliskuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/22/EY (yleispalveludirektiivi)⁵,
- ottaa huomioon televisiotoimintaa koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 89/552/ETY muuttamisesta 11. joulukuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/65/EY⁶,

¹ EUVL C 340, 10.11.1997, s. 109.

² EUVL L 108, 24.4.2002, s. 33.

³ EUVL L 108, 24.4.2002, s. 7.

⁴ EUVL L 108, 24.4.2002, s. 21.

⁵ EUVL L 108, 24.4.2002, s. 51.

⁶ EUVL L 332, 18.12.2007, s. 27.

- ottaa huomioon Euroopan yhteisön radiotaajuuspolitiikan sääntelyjärjestelmästä 7. maaliskuuta 2002 tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 676/2002/EY (radiotaajuuspäätös)¹,
 - ottaa huomioon komission esittämän valkoisen kirjan eurooppalaisesta viestintäpolitiikasta (KOM(2006)0035),
 - ottaa huomioon 20. joulukuuta 2007 päivätyn komission tiedonannon medialukutaitoa digitaalisessa ympäristössä koskevasta eurooppalaisesta toimintamallista (KOM(2007)0833),
 - ottaa huomioon 14. heinäkuuta 1995 antamansa päätöslauselman vihreästä kirjasta Euroopan unionin audiovisuaalisen politiikan toimintavaihtoehdoista Euroopan ohjelmatuotannon vahvistamiseksi²,
 - ottaa huomioon komission yksiköiden valmisteluasiakirjan median moniarvoisuudesta Euroopan unionin jäsenvaltioissa (SEC(2007)0032),
 - ottaa huomioon EU:ssa ja varsinkin Italiassa tapahtuvasta sananvapauden ja tiedonvälityksen vapauden perusoikeuksien rikkomisesta (perusoikeuskirjan 11 artiklan 2 kohta) 22. huhtikuuta 2004 antamansa päätöslauselman³,
 - ottaa huomioon Euroopan parlamentin tilaaman tutkimuksen kansalaismedian tilasta Euroopan unionissa,
 - ottaa huomioon Euroopan neuvoston ministerineuvoston suosituksen jäsenvaltioille (Community media/Rec(2007)2) median moniarvoisuudesta ja mediasisällön monimuotoisuudesta,
 - ottaa huomioon Euroopan neuvoston ministerineuvoston julistuksen (Decl-31.01.2007E) median aseman suojelemisesta demokratiassa tiedotusvälineiden keskittymisen yhteydessä,
 - ottaa huomioon lähetystoiminnan monimuotoisuudesta annetun yhteisen julkilausuman, jonka ovat laatineet YK:n mielipiteen- ja ilmaisunvapauden erityislähettiläs, ETYJ:n sananvapauden ja tiedotusvälineiden edustaja, OAS:n ilmaisunvapauden erityisraportoiija sekä Afrikan ihmisoikeus- ja kansalaisoikeuskomission (ACHPR) ilmaisunvapauden ja tiedonsaannin erityisraportoiija (hyväksytty 12. joulukuuta 2007),
 - ottaa huomioon työjärjestyksen 45 artiklan,
 - ottaa huomioon kulttuuri- ja koulutusvaliokunnan mietinnön (A6-0263/2008),
- A. katsoo, että kansalaismedia koostuu yleishyödyllisistä organisaatioista ja on vastuussa sille yhteisölle, jota se pyrkii palvelemaan,

¹ EUVL L 108, 24.4.2002, s. 1.

² EYVL C 249, 25.9.1995, s. 219.

³ EUVL C 104 E, 30.4.2004, s. 1026.

- B. katsoo, että yleishyödyllinen tarkoittaa sitä, että kyseisen tiedotusvälineen päätarkoituksena on osallistua julkisen ja/tai yksityisen tahon toimintaan ilman kaupallista tai rahallista hyötyä,
- C. katsoo, että vastuu yhteisölle tarkoittaa sitä, että kansalaismedian on ilmoitettava yhteisölle toimistaan ja päätöksistään, perusteltava ne ja sitä on rangaistava mahdollisista virheistä,
- D. ottaa huomioon, että jäsenvaltioiden välillä on huomattavia eroja suhteessa kansalaismedian levinneisyyteen ja vaikutuksiin, jotka ovat merkittävimpiä niissä jäsenvaltioissa, jotka tunnustavat selkeästi kansalaismedian laillisen aseman ja ovat tietoisia sen lisäarvosta,
- E. katsoo, että yhteisön jäsenten pitäisi voida vapaasti osallistua kansalaismedian sisällön luomiseen ja että näin edistettäisiin aktiivista ja vapaaehtoista osallistumista mediatuotantoon tiedotusvälineiden passiivisen käytön sijasta,
- F. katsoo, että kansalaismedia ei kovinkaan usein edusta yhteiskunnan enemmistöä vaan palvelee sen sijaan monia pienehköjä erityiskohderyhmiä, joita ei yleensä oteta huomioon muissa tiedotusvälineissä ja jotka ovat monissa tapauksissa paikallisia tai alueellisia,
- G. ottaa huomioon, että kansalaismedialla on laaja mutta silti yhä vähän tunnustusta saava asema mediaympäristössä, erityisesti paikallisen sisällön lähteenä, ja se kannustaa innovointiin, luovuuteen ja sisällön monipuolisuuteen,
- H. katsoo, että kansalaismedia on velvollinen esittämään selvästi määritellyn toimeksiannon, kuten yhteiskunnallisen edun tarjoamisen, minkä on myös heijastuttava sen tuottamaan sisältöön,
- I. katsoo, että yksi kansalaismedian pääheikkouksista Euroopan unionissa on, että monet kansalliset oikeusjärjestelmät eivät tunnusta sitä oikeudellisesti ja katsoo, että tähän mennessä yhdessäkään aihepiiriin liittyvässä yhteisön säädöksessä ei käsitellä kansalaismediaa,
- J. katsoo, että käytännesääntöjen käyttöönotto yhdessä oikeudellisen tunnustamisen kanssa voisi selkiyttää alan asemaa, menettelyjä ja roolia, mikä lisäisi varmuutta, takaisi riippumattomuuden ja ehkäisisi ennalta laiminlyöntejä;
- K. katsoo, että Internet on vienyt sektoria eteenpäin uuteen aikakauteen uusine mahdollisuuksineen ja haasteineen ja siirtymäkustannukset analogisesta digitaaliseen lähetykseen kuormittavat huomattavasti kansalaismediaa,
- L. ottaa huomioon, että vuosi 2008 on Euroopan kulttuurienvälisen vuoropuhelun teemavuosi, mikä tarkoittaa, että EU:n tiedotusvälineillä on erityisen tärkeä rooli mahdollisimman sopivien ilmaisu- ja tiedotuskeinojen tarjoamisessa yhteiskunnan pienille kulttuuriyhteisöille yleisesti sekä kulttuurienvälisen vuoropuhelun jatkamisessa vuonna 2008 ja sen jälkeen,

- M. katsoo, että kansalaismedia on tärkeä väline kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien lisäämisessä ja heidän kannustamisessaan osallistumaan aktiivisesti kansalaisyhteiskuntaan; huomauttaa, että kansalaismedia rikastuttaa yhteiskunnallista keskustelua ja on kanava tuoda esiin näkemysten moniarvoisuutta, ja katsoo, että omistuksen keskittyminen on uhka kansalaisyhteisön eri ryhmien sisällä paikallista kiinnostusta herättävien kysymysten laajalle näkyvyydelle tiedotusvälineissä,
1. painottaa, että kansalaismedia on tehokas keino vahvistaa kulttuurin ja kielen monimuotoisuutta, sosiaalista osallistumista ja paikallista identiteettiä, mikä selittää sektorin monimuotoisuuden;
 2. huomauttaa, että kansalaismedian avulla vahvistetaan tiettyjen eturyhmien identiteettejä, kun samalla näiden yhteisöjen jäsenet voivat olla yhteydessä yhteiskunnan muihin ryhmiin, ja se on siksi tärkeässä asemassa suvaitsevaisuuden ja moniarvoisuuden edistämässä yhteiskunnassa ja vaikuttaa kulttuurien väliseen vuoropuheluun;
 3. korostaa lisäksi, että kansalaismedia edistää kulttuurienvälistä vuoropuhelua tarjoamalla kansalaisille valistusta, torjumalla kielteisiä stereotyyppioita sekä korjaamalla massamedian syöttämiä mielikuvia syrjäytymisen uhan alla olevista yhteiskunnallisista ryhmistä kuten pakolaisista, siirtolaisista, romaneista ja muista etnisistä ja uskonnollisista vähemmistöistä; painottaa, että kansalaismedia on yksi nykyisistä välineistä maahanmuuttajien integroimiseen ja sen avulla myös yhteiskunnan vähäosaisista jäsenistä tulee aktiivisia osallistujia heille tärkeissä keskusteluissa;
 4. huomauttaa, että kansalaismedia voi olla keskeisessä asemassa koulutusohjelmissa, joihin otetaan mukaan ulkoisia järjestöjä, myös yliopistoja, sekä kouluttamattomia väestönosia, joille valmennusohjelmat voivat olla arvokas keino saada työkokemusta; huomauttaa, että kun ihmiset oppivat digitaalisia, verkko- ja toimitustaitoja osallistuessaan kansalaismediaan liittyvään toimintaan, se tuottaa hyödyllisiä ja siirrettäviä taitoja;
 5. huomauttaa, että kansalaismedia toimii paikallisen luovuuden katalysaattorina tarjoten taiteilijoille ja luoville yrittäjille julkisen ympäristön uusien ideoiden ja ajatusten kokeilemiseen;
 6. ottaa huomioon, että kansalaismedia vaikuttaa päämäärään parantaa kansalaisten medialukutaitoa heidän osallistuessaan suoraan sisällön luomiseen ja jakeluun, ja tukee kouluihin tukeutuvia yhteisökanavia kansalaismielipiteen kehittämiseksi nuorten keskuudessa, medialukutaidon lisäämiseksi sekä sellaisten taitojen kehittämiseksi, joita voidaan hyödyntää myöhemmin osallistuttaessa kansalaismedian toimintaan;
 7. painottaa, että kansalaismedia auttaa vahvistamaan median moniarvoisuutta tarjotessaan lisäulottuvuuksia kyseisessä yhteisössä keskeisiin kysymyksiin;
 8. huomauttaa, että kansalaismedia voi olla ainoa paikallisuutisten ja -tietojen lähde ja ainoa paikallisyhteisöjen ääni, kun otetaan huomioon, että tietyillä alueilla, kuten syrjäisillä alueilla, julkinen ja kaupallinen media on lakkautettu tai sitä ei ole, ja kun otetaan huomioon kaupallisen median taipumus supistaa paikallista sisältöä;
 9. on tyytyväinen siihen, että kansalaismedia voi saada kansalaiset tietoisemmiksi

olemassa olevista julkisista palveluista ja edistää kansalaisten osallistumista julkiseen keskusteluun;

10. katsoo, että kansalaismedia voi olla tehokas väline, jolla kansalaisia voidaan tuoda lähemmäksi unionia keskittymällä kohdennettuihin yleisöryhmiin, ja suosittelee, että jäsenvaltiot tekisivät entistä aktiivisemmin yhteistyötä kansalaismedian kanssa päästäkseen läheisempään vuoropuheluun kansalaisten kanssa;
11. huomauttaa, että kansalaismedian korkea laatu on olennaisen tärkeää, jotta ala voi hyödyntää kaikki mahdollisuutensa, ja korostaa, että ilman asianmukaista rahoitusta hyvä laatu ei ole mahdollinen; huomauttaa, että kansalaismedian taloudelliset varat vaihtelevat paljon mutta ovat yleensä melko niukat, ja myöntää, että lisärahoitus ja digitaaliset mukautukset voisivat antaa kansalaismedialle mahdollisuuden laajentaa innovaatioprofiliaan ja tarjota uusia ja elintärkeitä palveluja, jotka tuovat lisäarvoa nykyisiin analogisiin palveluihin;
12. huomauttaa, että sektorilta puuttuu tarvitsemansa tuki, jotta se voisi tehdä erityisponnisteluja edustuksensa parantamiseksi ja ollakseen yhteydessä EU:hun ja kansallisiin päättäjiin;
13. korostaa että kansalaismedian on oltava poliittisesti riippumatonta;
14. pyytää komissiota ja jäsenvaltioita ottamaan huomioon tässä päätöslauselmassa esitetyt näkökohdat ja määrittelemään kansalaismedian siten, että
 - a) se on voittoa tavoittelematonta ja riippumatonta, paitsi kansallisiin myös paikallisiin vallankäyttäjiin nähden, ja osallistuu pääasiassa yleishyödylliseen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaan ja palvelee tarkoin määriteltyjä tavoitteita, joilla on aina yhteiskunnallinen tarkoitus ja jotka edistävät kulttuurienvälistä vuoropuhelua;
 - b) se on vastuussa sille yhteisölle, jota se pyrkii palvelemaan, mikä tarkoittaa sitä, että sen on ilmoitettava yhteisölle toimistaan ja päätöksistään, perusteltava ne ja sitä on rangaistava mahdollisista virheistä, jotta varmistetaan toiminnan ohjautuminen yhteisön etujen mukaisesti ja jotta estetään ylhäältä alas suuntautuvien verkostojen syntyminen;
 - c) yhteisön jäsenet voivat vapaasti osallistua sen sisällön luomiseen ja he voivat osallistua kaikkeen toimintaan ja hallintointiin, joskin toimituksellisesta sisällöstä vastuussa olevilla henkilöillä pitää olla ammatillinen asema;
15. kannustaa jäsenvaltioita tunnustamaan oikeudellisesti kansalaismedian erillisenä ryhmänä kaupallisten ja julkisten tiedotusvälineiden rinnalla siellä, missä tämä tunnustus yhä puuttuu, vahingoittamatta kuitenkaan perinteisiä tiedotusvälineitä;
16. pyytää komissiota ottamaan kansalaismedian huomioon vaihtoehtoisena, alhaalta ylös suuntautuvana ratkaisuna tiedotusvälineiden moniarvoisuuden lisäämiseksi suunniteltaessa tiedotusvälineiden moniarvoisuuden indikaattoreita;
17. pyytää jäsenvaltioilta aktiivisempaa tukea kansalaismedialle tiedotusvälineiden

moniarvoisuuden varmistamiseksi, mutta huomauttaa, ettei tuki saa vahingoittaa julkisia tiedotusvälineitä;

18. korostaa asemaa, joka voi olla paikallisilla, alueellisilla ja kansallisilla viranomaisilla kansalaismedian tukemisessa ja edistämisessä sopivalla infrastruktuurilla sekä tuella parhaiden käytäntöjen vaihtoa edistävillä ohjelmilla, kuten "Alueet talouden muutosten edistäjinä"-ohjelmalle (aiemmin Interreg-ohjelma);
19. kehottaa jäsenvaltioita antamaan käyttöön sekä analogisia että digitaalisia televisio- ja radiolähetystaajuuksia ja ottamaan samalla huomioon, ettei kansalaismedian tarjoamia palveluita pidä arvioida vaihtoehtokustannusten tai taajuuksien jakamiskustannusten perusteella vaan niiden edustaman yhteiskunnallisen arvon perusteella;
20. myöntää, että toisaalta vain pienellä osalla sektoria on tietoa ja kokemusta, jotta ne voisivat anoa EU-tukea ja hyötyä siitä, kun taas toisaalta rahoitusvirkaileijat eivät ole tietoisia kansalaismedian potentiaalista;
21. myöntää, että alalla voitaisiin käyttää enemmän yhteisön rahoitusjärjestelyitä, siltä osin kuin niillä voidaan edistää kansalaismedian tavoitteiden saavuttamista panemalla täytäntöön monia erityisohjelmia, kuten Euroopan aluekehitysrahastosta tai Euroopan sosiaalirahastosta rahoitettavia ohjelmia sekä toimittajien koulutus- ja valmennusmahdollisuuksia muun muassa elinikäisen oppimisen ohjelmien avulla; korostaa kuitenkin, että rahoitusta on saatava pääosin kansallisista, paikallisista ja muista lähteistä;
22. kehottaa kansalaismediaa perustamaan eurooppalaisen Internet-palvelun, jonka välityksellä voidaan levittää sektorille hyödyllistä ja tärkeää tietoa, jotta helpotettaisiin verkottumista ja parhaiden käytänteiden vaihtoa;
23. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle sekä jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille.